

Δ/νση Γραμματείας - Τμήμα Ελεγκτών
Πληροφορίες: Ε. Ι. Τσακίριδου
Τηλέφωνο: 2106475685
Email: tsakiridou@dpa.gr

ΕΠΕΙΓΟΝ

EMAIL

Αθήνα, 25-11-2021

Αριθ. Πρωτ.: 2667

Προς

Υπουργείο Δικαιοσύνης

Υπηρεσία Συντονισμού

Γραφείο Νομικών και Κοινοβουλευτικών
Θεμάτων

Τηλ.: 213 130 7633, -7621, -7628

Email: koinovouleftikos@justice.gov.gr

ΘΕΜΑ: Απάντηση σε αίτησή σας

Σχετικό: Το από 18-11-2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που αποστείλατε στην Αρχή, με συνημμένη την ερώτηση κοινοβουλευτικού ελέγχου ΑΠ 253 - 17-11-2021 (με αριθ. πρωτ. Αρχής Γ/ΕΙΣ/7555/18-11-2021)

Σε απάντηση, σας γνωρίζουμε αναφορικά με το νομικό πλαίσιο που διέπει τη δημοσιοποίηση από μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ) προσωπικών δεδομένων (υπ' αρ. 4 ερώτημα της στα σχετικά αναφερόμενης ερώτησης κοινοβουλευτικού ελέγχου), τα εξής:

Ι. Ο ΓΚΠΔ προβλέπει την ειδική περίπτωση επεξεργασίας δεδομένων κατά την άσκηση του δικαιώματος στην ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης (άρθρο 85 ΓΚΠΔ, σκέψη 153 του προοιμίου του με παραπομπή στο άρθρο 11 του Χάρτη), και με «ρήτρα ανοίγματος» δίνει την ευχέρεια στα κράτη-μέλη να εισάγουν τις κατάλληλες ρυθμίσεις, ώστε να συμβιβάζονται το δικαίωμα στην προστασία προσωπικών δεδομένων και το

1

δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας για δημοσιογραφικούς σκοπούς και για σκοπούς ακαδημαϊκής, καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής έκφρασης (αντίστοιχη και η διάταξη του άρθρ. 9 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, σκέψη 37 του προοιμίου της). Σημειώνεται ότι και η Οδηγία αναφερόταν ρητά στο άρθρ. 10 της ΕΣΔΑ, που κατοχυρώνει την ελευθερία της δημοσιογραφικής πληροφόρησης, προκειμένου τα μέσα ενημέρωσης να επιτελέσουν το θεσμικό τους ρόλο σε μία δημοκρατική κοινωνία, σε τρόπο ώστε να συνυπάρχουν, στο βαθμό που είναι αναγκαίο, αφενός το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής και της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης και αφετέρου η ελευθερία της έκφρασης και το δικαίωμα στην πληροφόρηση (βλ. διατάξεις των άρθρων 2, 5, 5^Α, 9, 9^Α, 14, 15, 19 του Σ.). Προς εφαρμογή της ως άνω διάταξης, ο εθνικός νομοθέτης εισήγαγε σχετική ρύθμιση με το άρθρο 28 ν. 4624/2019 (ΦΕΚ Α' 137/29.08.2019) για την εξισορρόπηση των αντίρροπων δικαιωμάτων (προστασίας προσωπικών δεδομένων και ελευθερίας της έκφρασης και πληροφόρησης).

II. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 2 ν. 4624/2019, στο βαθμό που είναι αναγκαίο να συμβιβαστούν τα ως άνω δικαιώματα, δεν εφαρμόζεται το Κεφ. II του ΓΚΠΔ, «Αρχές» εκτός από το άρθρο 5, β) το Κεφ. III του ΓΚΠΔ «Δικαιώματα υποκειμένου», γ) το Κεφ. IV του ΓΚΠΔ «Υπεύθυνος επεξεργασίας και εκτελών την επεξεργασία», εκτός από τα άρθρα 28, 29 και 32, δ) το Κεφ. V του ΓΚΠΔ «Διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς», ε) το Κεφ. VII του ΓΚΠΔ «Συνεργασία και συνεκτικότητα» και στ) το Κεφ. IX του ΓΚΠΔ «Διατάξεις που αφορούν ειδικές περιπτώσεις επεξεργασίας». Κατά την κρίση δε της Αρχής (βλ. Γνωμοδ. 1/2020, σελ. 18-19), η ευρύτητα των ως άνω εξαιρέσεων μπορεί να θέτει υπό διακινδύνευση τον πυρήνα της προστασίας προσωπικών δεδομένων, ιδίως η εξαίρεση από ορισμένα δικαιώματα, όπως το δικαίωμα αντίρρησης. Σημειωτέον ότι η προβλεπόμενη από τον ΓΚΠΔ δυνατότητα θέσπισης των εξαιρέσεων μέσω νομοθετικών μέτρων πρέπει να αιτιολογείται ως αναγκαία (βλ. άρθρο 85 παρ. 2 ΓΚΠΔ), κατά την επισήμανση δε της Αρχής ελλείπει από την αιτιολογική έκθεση του νόμου τέτοια αιτιολογία.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 1 ν. 4624/2019, η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων κατά την άσκηση του δικαιώματος στην ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, επιτρέπεται όταν:

- α) το υποκείμενο των δεδομένων έχει παράσχει τη ρητή συγκατάθεσή του,
- β) αφορά δεδομένα που έχουν προδήλως δημοσιοποιηθεί από το ίδιο το υποκείμενο,
- γ) υπερέχει το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης και το δικαίωμα της πληροφόρησης έναντι του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του υποκειμένου, ιδίως για θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος ή όταν αφορά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δημοσίων προσώπων και
- δ) όταν περιορίζεται στο αναγκαίο μέτρο για την εξασφάλιση της ελευθερίας της έκφρασης και του δικαιώματος ενημέρωσης, ιδίως όταν αφορά ειδικών κατηγοριών δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και ποινικές διώξεις, καταδίκες και τα σχετικά με αυτές μέτρα ασφάλειας, λαμβάνοντας υπόψη το δικαίωμα του υποκειμένου στην ιδιωτική και οικογενειακή του ζωή.

Με την ανωτέρω γνωμοδότηση της Αρχής έγινε δεκτό ότι, ενόψει της **αρχής της αναλογικότητας και της αρχής της πρακτικής εναρμόνισης μεταξύ προστασίας των προσωπικών δεδομένων και ελευθερίας του τύπου**, η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων κατά την άσκηση του δικαιώματος έκφρασης και πληροφόρησης είναι νόμιμη εφόσον συντρέχουν σωρευτικώς οι προϋποθέσεις που αναγράφονται στο προαναφερόμενο άρθρο 28 παρ. 1 ως ιδιαίτερες περιπτώσεις υπό στοιχ γ' και δ'. Κατά την έννοια, επομένως, των διατάξεων αυτών, ερμηνευόμενων στο πλαίσιο των ανωτέρω αρχών, η επεξεργασία επιτρέπεται όταν το δικαίωμα έκφρασης και πληροφόρησης υπερέχει έναντι του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του υποκειμένου, ιδίως για **θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος** ή όταν αφορά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα **δημοσίων προσώπων**, με την προϋπόθεση ότι η επεξεργασία **περιορίζεται στο αναγκαίο μέτρο** για την εξασφάλιση της ελευθερίας της έκφρασης και του δικαιώματος ενημέρωσης, ιδίως όταν αφορά **ειδικών κατηγοριών δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και ποινικές διώξεις, καταδίκες και τα σχετικά με αυτές μέτρα ασφάλειας** (βλ. Γνωμοδότηση της Αρχής 1/2020).

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με τις σχετικές Αποφάσεις της Αρχής (βλ., ιδίως, Αποφάσεις 100/21-01-2000, 422/24-04-2000, 1346/03-07-2001, 53/2004, 24/2005, 25/2005, 26/2005, 38/2005, 70/2005, 73/2005, 3/2006, 19/2007, 26/2007, 39/2007, 43/2007, 58/2007, 63/2010, 83/2011, 124/2012, 165/2012, 73/2013, 52/2015, 38/2016, 41/2017, 152/2017, 11/2018, 25/2021, 40/2021, διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της), η κρίση αν η συγκεκριμένη επεξεργασία ασκήθηκε νόμιμα ή, αντίθετα, αν παραβιάστηκε κατ' αυτή το δικαίωμα της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης των θιγόμενων προσώπων και της ιδιωτικής ζωής, υπακούει τόσο στο κριτήριο του κατά πόσο η επεξεργασία αυτή εξυπηρέτησε το συμφέρον της πληροφόρησης της κοινής γνώμης που υπερτερεί στη συγκεκριμένη περίπτωση του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής, όσο και στο κατά πόσο η εξεταζόμενη προσβολή ήταν στο πλαίσιο της αρχής της αναλογικότητας αναγκαία για την άσκηση του δικαιώματος πληροφόρησης. Η κρίση δε του ζητήματος αυτού εξαρτάται από τα δεδομένα που συντρέχουν σε κάθε περίπτωση. Σημειώνεται ότι ως «δημόσια πρόσωπα» έχει γίνει δεκτό (βλ. και σχετικές Αποφάσεις της Αρχής με τις εκεί παραπομπές) ότι νοούνται τα πρόσωπα που ασκούν δημόσια εξουσία καθώς και εκείνα που διαδραματίζουν ρόλο σε οποιονδήποτε τομέα της δημόσιας ζωής, όπως στην πολιτική ή στην πολιτιστική, επιστημονική, θρησκευτική, οικονομική, καλλιτεχνική, κοινωνική, αθλητική ζωή. Επισημαίνεται επίσης ότι ως δημόσια πρόσωπα μπορεί να θεωρηθούν, κατά διασταλτική ερμηνεία, εναρμονισμένη προς το Σύνταγμα, και τα λεγόμενα πρόσωπα της επικαιρότητας. Τα ανωτέρω γίνονται παγίως δεκτά από την Αρχή τόσο πριν την έναρξη εφαρμογής του ΓΚΠΔ όσο και υπό την ισχύ του, δεδομένου ότι ο ΓΚΠΔ δεν επέφερε μεταβολή ως προς την ανάγκη στάθμισης με βάση τα προαναφερόμενα κριτήρια.

Ως γνωστόν, η αρχή της στάθμισης γίνεται δεκτή από την πάγια νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), σύμφωνα με την οποία τα ΜΜΕ έχουν κατά το άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), που κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974, καθήκον να ενημερώνουν το κοινό για υποθέσεις και θέματα που έχουν δημόσιο ενδιαφέρον και αντίστοιχα το κοινό έχει δικαίωμα να ενημερώνεται για

ζητήματα και υποθέσεις γενικού ενδιαφέροντος. Ειδικά εφόσον πρόκειται για πρόσωπα της δημόσιας ζωής ή θέματα δημοσίου ενδιαφέροντος, η ανάγκη ενημέρωσης του κοινού είναι εντονότερη. Για το λόγο αυτό το ΕΔΔΑ αναγνωρίζει το ρόλο των δημοσιογράφων ως δημόσιων φρουρών ("public watchdogs"), ήτοι την ελεγκτική λειτουργία του Τύπου, η οποία καλύπτει τη δυνατότητά του να στηλιτεύει τα κακώς κείμενα με τη δημοσιοποίηση και δημόσια κριτική τους. Οι ασκούντες δημόσιο λειτουργήμα δεν δύνανται να εκφύγουν του δημοσιογραφικού ελέγχου και της άσκησης οξείας κριτικής, προκειμένου η κοινή γνώμη να βεβαιωθεί ότι ανταποκρίνονται στα δημόσια καθήκοντά τους και τον σκοπό της αποστολής τους.

III. Επισημαίνεται ότι υποθέσεις που αφορούν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για δημοσιογραφικούς σκοπούς, π.χ. δημοσίευση άρθρου με προσωπικά δεδομένα σε έντυπη ή και ηλεκτρονική εφημερίδα ή κάθε είδους ενημερωτική ιστοσελίδα, εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της Αρχής Προστασίας Δεδομένων, η οποία μπορεί να επιληφθεί, μετά από καταγγελία ή και αυτεπαγγέλτως αν το κρίνει σκόπιμο. Αντιθέτως, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων δεν επιλαμβάνεται για το περιεχόμενο ραδιο/τηλεοπτικών εκπομπών, για το οποίο, με βάση το άρθρο 15 του Συντάγματος, αποκλειστικά αρμόδια, επίσης συνταγματικά κατοχυρωμένη διοικητική Αρχή, είναι η ειδική προς τούτο Αρχή, το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης. Αυτονοήτως, ο ενδιαφερόμενος μπορεί, ανεξάρτητα από τυχόν έλεγχο της Αρχής, να προσφύγει και στα αρμόδια εθνικά δικαστήρια για ενδεχόμενη προσβολή της προσωπικότητάς του.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε αναγκαία συμπληρωματική πληροφορία ή διευκρίνιση.

Με εντολή Προέδρου

Η εισηγήτρια ελέγκτρια

Ε. Ι. Τσακιρίδου
Δικηγόρος, LL.M. - Ειδική Επιστήμονας